

JEUGDHERBERG 'DE ZEVENSPRONG' TE PETTEN

P.T. Klant

Elke plaats heeft wel één of meer gebouwen waar een verhaal bij is. Zoals Schagen het Oude Slot en de kerken, Sint Maartensbrug het polderhuis en Sint Maarten de kerk. Ook Petten had, hoe klein ook als dorp, een paar van zulke gebouwen. Het gemeenelandhuis en ook de jeugdherberg. Over het laatste fenomeen gaat onderstaand stukje. Particulier initiatief met grote gevolgen. De leden van de familie Wiese bleken idealisten te zijn, maar ook doorzetters. In de tijd waarin dit speelde was men de grote economische crisis van 1929 nog lang niet te boven. Tocht lukte het om, zij het helaas voor korte duur, iets van de grond te krijgen wat een unicum in Nederland was. Een jeugdherberg. De eerste jeugdherberg in Nederland, want de jeugdherberg in Amsterdam opende enkele maanden later haar poorten!

Hoe het begon.

Wim Wiese had samen met zijn broer Niek een vakantie in Duitsland doorgebracht. Ze waren daar in aanraking gekomen met de jeugdherbergen. Tijdens een kampeerverblijf in Petten ontstond het idee om dit ook hier te realiseren. Met medewerking van de heer Schager konden zij een oud, klein huisje huren voor een bedrag van f1,- per week. Dit gebeurde en natuurlijk moesten de ouders van de jongens het 'gebouw' ook zien. Op de vraag van vader Wiese wie er voor de kosten moest opdraaien antwoordde Wim: 'U, zolang!'

Wim kon erg goed bedelen voor anderen. Hij ging naar Bergen en haalde, onder andere bij de families Regüt en Verkade, zo'n driehonderd gulden op. Voor die tijd een enorm bedrag.

Er werd gesloopt en weer gebouwd. Ook vader Wiese ontkwam niet aan de werkdrift van zijn beide zonen.

Vanaf de eerste dag dat er gewerkt werd kwamen er al gasten. Deze werden ook niet ontzien. Zij moesten, alvorens te kunnen slapen, hun eigen strozakken naaien!

De inrichting en exploitatie.

Voor het 'dagverblijf' werden stoelen en een paar tafels georganiseerd. Er was een, bijzonder gewaardeerde, open haard. In het stalletje was plaats voor tien personen. Dit was officieel de mannenafdeling. Op zolder, de vrouwenafdeling, was plaats voor veertien personen. Waren er echter meer mannen dan vrouwen, dan gingen de mannen naar zolder en de vrouwen naar beneden.

Er was geen water en geen gas. Elektriciteit was er wel. De jongens wisten zich onder de pomp en voor de meisjes werden er bakken met water klaargezet. 'Vader' Wiese was stoffeerder en voelde er aan vankeleijks niets voor om zijn baan op te geven. Vermoedelijk zijn hij en zijn vrouw toch door beide zonen overgehaald om het beheer op zich te nemen. De jeugdherberg werd onverbrekkelijk verbonden met 'moeder en vader' Wiese.

'Moeder en vader' Wiese 1948.

Officiële opening en andere ondernemingsvorm.

De officiële opening van de oude jeugdherberg vond plaats op 30 september 1928 door burgemeester H.S. Eriks van Petten. Het bezoek breidde zich dermate uit dat er een slaapgelegenheid bijgebouwd werd.

De jeugdherberg werd opgenomen in de keten Castricum-Textel. Hierdoor werd het bestaansrecht bevestigd. Er ontstond al spoedig grote behoefte aan nieuwbouw. Werd tot dan de exploitatie particulier uitgevoerd, voor de toekomst was een andere vorm nodig. Dit mondde uit in een stichting.

In het comité van aanbeveling namen vele regionale prominenten plaats zoals: W.C. Wendelaar, burgemeester van Alkmaar, J.A. de Boer, gemeentesecretaris van Zijpe, Chr. Dun, inspecteur van het lager onderwijs te Den Helder en nog vele anderen.

De naam van de stichting werd Pettener Jeugdherberg Stichting.

Bouw en ingebruikname.

Eind augustus 1933 werd door architect K.P. Zuurbier uit Schoorl, namens de stichting, de bouw opgedragen aan de heer C. Noort te Bergen.

Zaterdag 23 december 1933 was een heugelijke dag voor Petten, aldus de Zijper Courant van woensdag 27 december 1933. Toen werd de nieuwe jeugdherberg 'De Zevensprong' officieel geopend. De voorzitter van de stichting, H.S. Eriks, heette de talrijke genodigden hartelijk welkom en gaf vervolgens het woord aan de heer Dr. Gunning, voorzitter van de Nederlandse Jeugdherberg Centrale (NJHC). Deze uitte veel waardering voor de familie Wiese, voor hun geweldige inzet, voor de heer Zuurbier voor het mooie ontwerp en voor de aannemer en zijn medewerkers voor de zeer korte periode, nauwelijks 4 maanden, waarin het gebouw werd neergezet. Als blijk van deze grote waardering bood hij, namens de NJHC, een scheepsbel aan, die geplaatst werd bij de ingang.

Jeugdherberg 'De Zevensprong' met scheepsbel.

De jeugdherberg beschikte, naast een ruime keuken, over een groot dagverblijf en een aantal kleine zalen. Er konden ruim 100 personen onderdak vinden. De jeugdherberg bleek in een grote behoefte te voorzien. Honderden jongens en meisjes, maar ook gezinnen, brachten hier hun vakantie door of overnachten hier op doortocht.

Ondergang.

Nadat 'moeder en vader' Wiese de jeugdherberg in 1942 hadden verlaten werd H. Moelker de taak van 'vader' toebedeeld. Dit bleek uit een berichtje in het Dagblad voor Noord-Holland van woensdag 1 juli 1942. Hierin werd gemeld dat 'overeenkomstig de drankwet, een verlof B verleend werd voor één der lokalen van de jeugdherberg De Zevensprong'. Het vermoeden dringt zich op dat Moelker een soort 'Verwalter' is geweest. Het is namelijk zeker dat in maart 1942 een gedeelte van de jeugdherberg gebruikt werd door Duitse militairen, terwijl in de rest van het gebouw nog vakantiegangers opgenomen konden worden. Het was in die tijd ondenkbaar in een jeugdherberg zwak alcoholische dranken te verkopen!

Hetzelfde blad meldde op donderdag 9 juli 1942 dat

de jeugdherberg voor trekkersverkeer gesloten was. Hiermee werd het definitieve einde van de jeugdherberg ingezet.

Najaar 1942/begin 1943 werd het gebouw met de grond gelijk gemaakt en is nooit meer opgebouwd. Ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de NJHC wijdde de Schager Courant op vrijdag 4 april 1969 een artikel aan de bejaarde, 88 jarige, 'moeder' Wiese. De 'moeder' in de eerste jeugdherberg in Nederland.

Epiloog.

Rond 1985 werd ik opgebeld door een mij volkomen onbekende heer uit Tilburg. Hij vertelde dat bij het opruimen van de nalatenschap van zijn overleden zuster een ingelijste houtsnede gevonden was. De houtsnede toonde een afbeelding van de oude jeugdherberg in Petten. Hij had zelf geen enkele binding met Petten, maar veronderstelde dat ik misschien belangstelling had. Ik bevestigde dat en hij heeft de houtsnede opgestuurd.

Op de achterzijde stond de volgende, getypte, tekst:

"Deze houtsnede werd door de fam. Wiese als verjaardagsgeschenk gegeven aan Trien van Zaane (2 Juli 1938). Op 27 Juli 1944 trouwde zij met Hein Kofman, die eveneens in het bezit was van een exemplaar van de houtsnede, dus ook 'ridder in de orde van de oude jeugdherberg' was. Dit exemplaar (het exemplaar van de heer Kofman-PTK), ingelijst en voorzien van deze toelichting, keerde in de schoot van de fam. Wiese terug ter gelegenheid van hun 40-jarig huwelijksfeest. Mogen zij er nog lang in vereniging naar kunnen kijken!"

Bronnen:

Gegevens o.a. eigen archief, Zijper Museum, Zijper Courant, Schager Courant.

De houtsnede met afbeelding van de oude jeugdherberg in Petten.

